Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 155. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 8-го СЕРПНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, JULY 8, 1977 No. 155. VOL. LXXXIV.

В АПОСТОЛЕС ПОСВЯЧЕНО УГОЛЬНИЙ КАМІНЬ ПІД ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ

Буенос Айрес. (М. Вировий). — В неділю, 19-го червня 1977 року, відбулося посвячення угольного каменя під пам'ятник Тарасові Шевченкові в Апостолес, провінція Місіонес, в Аргентині, що його відкриттям в серпні ц. р. буде відмічене 80-річчя українського поселення в цій країні. Акт цей був заплянований на більшу скалю, але погода не дописала, і в наслідок дощу делеґації сусідніх місцевостей не мали змоги прибути. З тих причин програма свята була обмежена, і лише частину її виконано на самій площі, де буде побудований пам'ятник. Більшу частину врочистостей перенесено до забудовань парафії та аргентинсько-українського клюбу.

В цих урочистостях українську спільноту Буенос Айресу заступала делегація з таких осіб: голова УЦР — П. В. Котульський, голова Централі „Просвіти" п. О. Галатьо, голова Союзу Купців і Промисловців п. Я. Тракало та п. М. Данилишин — представник „Українського Слова". Вже в суботу ввечері згадана делегація мала зустріч з членами Комітету, які взаємно познайомилися, а після цього Комітет поінформував, що акт посвячення складатиметься з трьох частин, які відбудуться без огляду на погоду, бо в наслідок дощу їх програми відбудуться в приміщеннях парафії та клюбу, які находяться в тій дільниці.

Врочистості посвячення започатковано Службою Божою в парафіяльній церкві, яку відправив о. д-р Володимир Ковалик, ЧСВВ, що виголосив також відповідну до нагоди проповідь.

Акт посвячення угольного каменя

З огляду на несприятливу погоду, акт посвячення переведено скорочено, але з великим піднесенням всіх приявних. Його започаткував голова Комітету п. П. Михайленко коротким вступним словом, а після того спільний акт посвячення виконали: о. Ю. Мельничин, о. В. Ковалик, о. Д. Кащук та о. Біланюк. В акті посвячення приймали участь 24 хресні батьки (куми), яких нагороджено пропам'ятними грамотами, викликаючи їх поіменно. В склад хресних батьків входили також інтендент міста Дон Ґабрієль Жіляверт та представник військового гарнізону майор Хіменез, які склали свої привіти, а окремо директорка міської Ради для справ культури, учителька Естелья Касерес висловила признання для всієї української громади з нагоди 80-річчя її поселення.

Привіт від української спільноти в Буенос Айресі склав голова УЦР п. В. Котульський в двох мовах, еспанській і українській, наголошуючи історичне значення цієї події. Після цього на заклик голови Комітету всі приявні перейшли до недалекої домівки українсько-аргентинського клюбу, де відбувся спільний обід для всіх делеґацій, хресних батьків, запрошених гостей та членів Комітету, а під його закін-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Українська колекція в Національному Звуко-записному Архіві Канади

Оттава (ОУПС). — Оснований у 1973 р. Національний Звуко-записний Архів Канади (Савнд Аркайвс) придбав у 1976 році збірку записів українських піонерів і діячів Канади з років 1953-1973. Цю збірку, що включає записи голосу Іллі Киріяка, автобіографію Василя Ілиняка Петра Зварича і інших українсько-канадських піонерів, а теж звукозаписи проф. Л. Білецького, о. В. Кушніра, о. Урбановича й ін., передав Архівові проф. Яр. Рудницький із Вінніпеґу з метою започаткувати український Відділ у Національному Звукоархіві Канади. Перші його записи на звукових лентах походять із 1953 р., коли він з допомогою Ради Гуманістичних Дослідів Канади в Оттаві й Манітобського університету збирав матеріяли між українськими піонерами західньої Канади. Не зважаючи на те, що вже б. 25 років минуло з цього часу, звуко-записи проф. Рудницького збереглися в доброму стані й служать дослідникам у науковій праці. Останньо користали з них пані Д. Черевик із Вінніпеґу, О. Войценко з Оттави, Г. Семенюк з Гамільтону й ін. Збірка проф. Рудницького поповнюється постійно новими записами голосів видатних українців.

Банк Монтреалу пожертвував 8,000 долярів на українську книгозбірню

Вінніпеґ (КУК). — У відповідь на відвідини, які іменем Централі КУК відбули в Монтреалі сенатор І. Івасів і В. Р. Абботт, дня 22 червня 1977 головне бюро Банку оф Монтреал поінформувало екзекутивного директора КУК д-ра С. Яр. Кальбу, що цей найстарший Банк Канади призначив дотацію на закуп українських книжок для Державної Бібліотеки в Оттаві в сумі $8,000, платних в 4-ох річних ратах, почавши від листопада 1977.

Цей даток Банку оф Монтреал доповнює датки, одержані на ту саму ціль від Роял Банк оф Канада, Торонто-Домініон Банк і Банк оф Нова Шкотія, які разом зложили $28,000 на закуп книжок і документів для Української Книгозбірні при Державній Бібліотеці в Оттаві.

Шевченківська Фундація приділила перші дотації в цьому році

Вінніпеґ (Ш.Ф.). — Дня 23 червня 1977 Дирекція Шевченківської Фундації признала 13 дотацій на суму $15,000, в тому 8 стипендій для українських студентів музики, фільму, танків та інших ділянок мистецтва, пов'язаних з розвитком української культури в Канаді. Ці дотації признано з доходів Фундації, одержаних після 31 березня 1977 з тим, що головний розподіл наступить в вересні ц.р., на що вже одержано 17 аплікацій.

При нагоді цього засідання, президент Шевченківської Фундації д-р І. Глинка повідомив членів Дирекції, що власні фонди Шевченківської Фундації в попередньому році збільшилися на $125,757.00, осягаючи суму $901,756.00. На кінець минулого ділового року, цебто на 31 березня 1977, розділено дотацій на $227,442.00 що разом з новоприділеними дотаціями дає $242,442.00 які до тепер ужито на проєкти для розвитку української культури в Канаді.

КАРТЕР ЗАСПОКОЮЄ АМЕРИКАНСЬКИХ ЖИДІВ ЩОДО ПОЛІТИКИ ВІДНОСНО ІЗРАЇЛЯ

Президент Джіммі Картер в розмові з американсько-жидівськими провідниками в Білому Домі. На фото справа — державний секретар Сайрус Венс.

Вашінґтон. — Не зважаючи на те, що президент Джіммі Картер минулого тижня сам зарядив, щоб члени його уряду здержувалися від обговорення подробиць можливого пляну полагодження довготривалого конфлікту на Близькому Сході аж до приїзду до Вашінґтону 19-го липня нового ізраїльського прем'єра Менахема Беґіна, то Президент сам порушив це мораторіюм, коли в середу, 6-го липня, під час наради з 40 лідерами американських жидів заявив, що невід'ємною частиною загального мирового договору між арабськими державами й Ізраїлем повинна бути постанова, що арабські держави встановлять повні дипломатичні зв'язки з Ізраїлем, точніше, обміняються амбасадорами, нав'яжуть торговельні, культурні, туристичні та інші зв'язки.

Цим президент Картер старався усунути побоювання серед американських жидів, що ЗСА міняють свою дотеперішню приязну політику відносно Ізраїля і заперечити твердження деяких жидівських кіл, що Вашінґтон вимагає від Ізраїля більших концесій, ніж від арабів, бо протягом останніх кількох тижнів кількакратно заявляв, що ізраїльський уряд повинен звільнити майже всі арабські землі, окуповані під час війни в 1967-му році, як теж погодитися на створення „батьківщини" для палестинських арабів. Один з учасників наради з Президентом опісля поінформував, що хоча президент Картер знову наголошував потребу створення „палестинської батьківщини", то зазначив, що ЗСА воліли б, щоб та „батьківщина" не була самостійною державою, а автономною частиною Йорданії.

Речники Білого Дому твердили, що Президент не міг додержатися встановленого самим ним мораторіюму на заяви щодо Близького Сходу, бо зустріч із 40 лідерами американських жидів була запланована вже раніше та що взагалі було неможливо оминати справи Близького Сходу під час такої наради. Вони рівнож вказують, що ця зустріч мала на меті „виправити помилкові твердження" деяких коментаторів щодо політики ЗСА відносно Близького Сходу.

Лідери американських жидів того самого дня відбули також нараду з віце-президентом Волтером Мондейлом, державним секретарем Сайрусом Венсом і д-ром Збіґнєвом Бжезіньскім, головним дорадником Білого Дому для справ крайової безпеки. Представники жидівської громади в ЗСА висловили вдоволення з тих зустрічей і деякі з них повідомили, що поінформують прем'єра Беґіна про перебіг цих нарад у Білому Домі. Прем'єр Беґін, який очолює консервативну коаліцію Лікуд, обстоює становище, що Ізраїль не повинен звільняти жадних арабських територій.

Виготовлено плян реорганізації персоналу Білого Дому

Вашінґтон. — Дорадники президента Джіммі Картера передали йому плян реорганізації персоналу Білого Дому і 17-ох інших аґенцій, які спільно творять Екзекутивне Бюро Президента, та повідомили, що президент Картер десь в кінці наступного тижня оприлюднить свої завваги відносно того пляну.

Згідно з пляном, персонал Білого Дому мав би бути зменшений на 30 відсотків, деякі з екзекутивних аґенцій були б цілком зліквідовані, а інші об'єднані, як теж дещо змінилися б функції чільних дорадників Президента. Правдоподібно зросли б впливи Берта Ленса, директора Бюра Управління і Бюджету, на загальну внутрішню політику ЗСА, як теж збільшилися б впливи Гамільтона Джордана, який є головним політичним дорадником Білого Дому, бо плян передбачує „збільшену політичну координацію".

Важливим аспектом реорганізаційного пляну є те, що він пропонує, щоб дорадники Білого Дому, які відповідають за внутрішню політику ЗСА, взорували свою діяльність і навіть структуральне оформлення на тій частині персоналу Білого Дому, яка займається закордонною політикою країни, зокрема на Крайовій Раді Безпеки, яку очолює д-р Збіґнєв Бжезіньскі.

В загальному, реорганізаційний плян має на меті перетворити персонал Білого Дому та інші екзекутивні аґенції в більш ефективні тіла, як теж зменшити видатки федерального уряду.

Президент запропонує нові знижки в податках

Вашінґтон. — Секретар скарбу Майкл Блументол сказав у середу, 6-го липня, що президент Джіммі Картер незабаром звернеться до Конгресу в справі законопроєкту, який пропонуватиме, щоб родини, прибутки яких становлять менше ніж 25,000 долярів, платили менші федеральні податки, ніж платять тепер. Білий Дім також видвигне пропозицію, щоб бідні родини одержували від уряду додаткову допомогу у формі „неґативного прибуткового податку" — поінформував Блументол. Він, однак, зазначив, що хоча Білий Дім передасть ці пропозиції Конґресові вже цього літа, то зменшення в податках і додаткова допомога бідним увійшли б у життя щойно десь за рік, або пізніше.

Совєти заперечують зумисність кампанії проти еспанської Компартії

Москва. — Совєтський журнал „Новоє время", який свого часу виступив був з обвинуваченням проти лідера еспанської Комуністичної партії Сантіяґа Карільйо, атакуючи його персонально і ним написану книжку п. з. „Еврокомунізм і держава", яка, зокрема на европейському книжковому ринку, мала великий попит, виступив в середу, 6-го липня ц. р., з новим „поясненням" і запереченням проти закидів, що Совєтський Союз веде якунебудь кампанію для „екскомунікації" европейських незалежних комуністичних партій. Журнал „Новоє время", як відомо, друкується кількома мовами, і він вважається за один з престижевих журналів, у якому друкуються статті про совєтську закордонну політику і політику інших держав. „Совєтський Союз, — говориться у статті журналу, — завжди виявляв солідарність з еспанською Комуністичною партією і її героїчними змаганнями на протязі багатьох років існування фашизму. Сьогодні ми рівнож солідаризуємося із змаганнями комуністів і всіх інших людей, які змагаються за демократію, соціяльний прогрес і мир", — заявляє „Новоє время". Але журнал все одно обвинувачує Карілья за „грубий напад на Совєтський Союз і його вмішування у внутрішні справи СССР". Автори журналу твердять, що на протязі багатьох років, помимо того, що Карільйо часто виступав з „антисовєтською писаниною", ніхто в Совєтському Союзі не критикував його публічно. „Совєтські громадяни врахували обставини, що режим Франка все ще існує в Еспанії", — каже „Новоє время". Журнал заперечує, що СССР виступає проти самостійної дії комуністичних партій на Заході і каже, що навпаки, „внутрішні справи лежать виключно у їхніх компетиціях". Крім того, совєтські ідеологи категорично відкидають твердження, що Совєтський Союз веде якунебудь кампанію проти „братніх партій" чи збирається когонебудь засуджувати чи викидати з комуністичного світового руху. КПСС, мовляв, виступає тільки проти „сил реакції і аґресії та проти імперіялізму".

Політичні спостерігачі пригадують, що СССР погодився на европейській конференції комуністичних партій у Східньому Берліні що міжнародний комунізм не має „центру" і що всі комуністичні партії є суверенними і рівними. Але від того часу основні різниці між Москвою і европейськими компартіями поновно виникали, головно з приводу непошанування прав людини і стосування терору проти інакомислячих осіб. „Новоє время" стверджує, що непорозуміння були зумисно створені злою інтерпретацією західньої преси.

Москва й далі невдоволена

Бонн, Західня Німеччина. — Західньо-німецький уряд одержав нові докази, що Москва невдоволена теперішньою політикою Адміністрації президента Джіммі Картера, головно політикою щодо людських прав, яка, як відомо, стала інтеґральною частиною закордонної політики Державного департаменту. Кремль погрожує, що така політика може некорисно відбитися на дальшій совєтсько-американській співпраці, скороченні стратегічної зброї і на детанті в загальному. Канцлер Західньої Німеччини Гельмудт Шмідт відлетів 6-го липня ц.р. до Канади, а звідтам задумає поступити до Вашінґтону і говорити про ці й інші справи з президентом Картером та іншими політиками. Ще перед відлетом Шмідта до Оттави одержано з Москви сиґнал, що генеральний секретар ЦК КПСС і голова Президії Верховної Ради СССР Леонід Брежнєв та інші совєтські верховоди „серйозно подратовані" американською закордонною політикою. „Вони почуваються немов би їх поклали перед трибунал згідно з бажанням, встановленим президентом Картером", — заявили західньо-німецькі урядові чинники, переказуючи те, що вони почули від совєтів. Міністер закордонних справ Західньої Німеччини Ганс-Дітріх Ґеншер зустрічався з Леонідом Брежнєвим минулого місяця в Москві. „Вони оцінюють політику президента Картера непостійною і тому не знають, як до неї поставитися", — заявив Ґеншер. Канцлер Шмідт, як інформують кореспонденти, серйозно затривожений таким станом і вважає, що становище президента Картера може викликати неґативну реакцію Совєтського Союзу. Помічники Шмідта заявили на пресовій конференції, що він у зустрічі з Картером 14 і 15-го липня намагатиметься представити становище европейських країн, які, на думку німецьких речників, воліли б більш „тиху дипломатію" стосовану ЗСА в минулому. „Тихою дипломатією" Західня Німеччина, мовляв, досягнула багато більше і вирвала з СССР 65,000 своїх громадян. Західня Німеччина, як відомо, веде тепер тісну співпрацю не тільки з Совєтським Союзом, але також з його сателітами. Гельмут Шмідт недавно особисто зустрічався з Яношом Кадаром, генеральним секретарем Комуністичної партії Мадярщини, написав особистого листа комуністичному ватажкові в Східній Німеччині Еріхові Гоннекерові і вдержує зв'язки з урядовими кругами Польщі та Чехо-Словаччини. Перебуваючи минулого тижня в Лондоні на конференції держав — членів Европейського Економічного Ринку, Шмідт заявляв, що „нічого ми не досягнемо биттям по голові росіян за питання людських прав". Натомість прем'єр Великобританії Джеймс Каллаген повністю піддержував на цій конференції становище президента Картера. Однак, дух опортунізму в Лондоні був наглядний. Шмідт ввесь час підкреслював, що „ми продовжуватимемо міжнародний детант", бо він, мовляв, є „корисний для всіх".

СССР правдоподібно не збільшить продукції оборонних ракет

Вашінґтон. — Виступаючи перед Сенатською комісією для справ збройних сил, Пол Варнкі, директор Аґенції для роззброєння і контролі над зброєю та головний представник ЗСА у переговорах із Совєтським Союзом щодо нового договору в справі обмеження стратегічної атомової зброї, заявив в середу, 6-го липня, що рішення президента Джіммі Картера припинити продукцію бомбовика „Б-1" і натомість збільшити продукцію та інсталяцію „мандруючих ракет" („круз миселс"), не повинно спонукувати Москву розпочати продукцію нових оборонних ракет.

СТЕФАН СЛОБОДЯН, ЗАСЛУЖЕНИЙ ПІОНЕР І ГОЛОВНИЙ РАДНИЙ УНС, ПОМЕР У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

З Головної Канцелярії Українського Народного Союзу інформують, що в сам День Незалежности ЗСА, 4-го липня ц. р., у „місті братньої любови" — Філядельфії помер на 83-му році життя один з найбільших заслужених піонерів Американської України, член-засновник та провідний діяч цілого ряду українських установ і організацій в своєму місті, протягом п'ятьох каденцій (1929-1950) головний радний Українського Народного Союзу, св. п. Стефан Слободян. Панахида відбулася в середу, 6-го липня, в похоронному заведенні Насевича, а похорон в четвер, 7-го липня, із похоронного заведення до катедрального храму Непорочного Зачаття і опісля на цвинтар в Факс Чейсі.

Св. п. Стефан Слободян (фото з червня 1977 р.)

Св. п. Стефан Слободян, рідний брат довголітнього головного касира УНС та одного з головних будівничих Американської України Романа Слободяна, народився 1894 р. в селі Настасові біля Тернополя. До Америки приїхав 19-літнім юнаком в 1913 році і від самого початку свого побуту в цій країні невтомно трудився для добра і розвитку своєї громади. Осиротив дочку Стелу Слободян-Снайдер і сина Василя, фармацевта, та п'ятьох внуків і двоє правнуків, братів та ближчу і дальшу родину, як і всю велику українську, зокрема союзову громаду, яка назавжди збереже світлу пам'ять про нього.

РЯТУЙТЕ СВІТЛИЧНУ! — ЗАКЛИКАЄ КИЇВСЬКА ГЕЛЬСІНКСЬКА ГРУПА

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — На Захід продістався текст меморандуму ч. 11 Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод, адресованого урядам країн, що брали участь в Гельсінкській конференції. Нижче подаємо його текст:

Урядам країн-учасниць
Гельсінкської наради
Радянським та
міжнароднім
громадським
організаціям
Меморандум ч. 11
Української громадської
групи сприяння
виконанню в УРСР
Гельсінкських угод

Надія Світлична

Про долю Надії Світличної

18 травня 1976 року повернулася після 4-річного ув'язнення в таборах Мордовії відома українська діячка Надія Олексіївна Світлична. Її засудили були за сміливість критикувати власний уряд, в обранні якого вона брала участь, за те, що вважала своїм недоторканим правом мати свої переконання і не хотіла вірити, що в наш час цьому праву відповідає обов'язок відбути ув'язнення за „антирадянську діяльність (ст. 62 КК УРСР).

Надія Світлична відбула покарання за злочин, якого не вчинила. Відбула повністю і за всіма законами земними має право вважатися повноправним членом суспільства. Радянське законодавство покликане навіть сприяти якнайшвидшому поверненню покараної людини до нормального життя. Які ж нові злочини вчинила Надія Світлична, що ці закони на неї не поширюються? Чим небезпечна вона для радянської влади, якщо після 4-річного перебування в таборах суворого режиму вона зазнає ще страшнішого психологічного катування? А що це справді катування — ми й беремося довести.

І. Н. Світличній після звільнення виписали спрямування туди, де жила вона перед ув'язненням і де була прописана — на київську квартиру свого брата Івана Олексійовича, що під сучасну пору відбуває покарання за цією ж статтею КК УРСР, і його дружини, Світличної Леониди Степанівни. 15 червня 1976 року

(Закінчення на стор. 4-ій)

Корнілов оправдує совєтське становище у відношенні до амбасадора Туна

Москва. — Юрій Корнілов, коментатор совєтської пресової аґенції ТАСС, намагається виправдати совєтське становище у відношенні до амбасадора З'єднаних Стейтів Америки Малколма Туна, якому совєтські цензори наказували скреслити ті місця у його промові, які відносилися до оборони людських прав. Як відомо, Малколн Тун мав виголосити свою коротку промову у совєтській телевізії з нагоди державного свята ЗСА Дня Незалежности 4-го липня ц. р. Корнілов заявляє, що совєтські інформаційні засоби не можуть бути використовувані для „поширювання головної кампанії, голошеної людьми, які поборюють детант". Корнілов намагається заперечити твердження, що американський амбасадор тому не виголосив своєї промови, що Совєтський Союз є дуже чутливий на питання людських прав. Але він не сказав чому промова Туна була задержана. Промову амбасадора ЗСА передали до Совєтського Союзу радіостанції „Вільна Европа" і „Радіо Свобода" з Мюнхену та загально припускають, що 3-4 мільйони совєтських слухачів її чули.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Майбутність Пакістану

На початку цього тижня пакістанські збройні сили повалили уряд дотеперішнього прем'єра Зульфікара Алі Бутта, розпустили федеральний парламент, заборонили всю політичну діяльність і проголосили воєнний стан. Контролю над урядом перебрав ген. Мохаммед Зія уль-Гаґ, шеф штабу армії, який на той військовий пост був призначений саме прем'єром Буттом.

Державні перевороти, доконані збройними силами проти цивільних урядів, майже в усіх випадках доводять до того, що, не зважаючи на різні запевнення хунти про скорий ,,поворот до повної демократії'', влада фактично на довгі роки, а часами і на десятиріччя, залишається в руках військовиків. Проте, у випадку Пакістану існують підстави сподіватися, що в тій стратегічно важливій азійській державі влада повернеться в руки цивільного уряду ще перед кінцем цього року.

Поперше, ген. Зія публічно заявив, що в жовтні таки відбудуться заплянoвані раніше парляментарні вибори та що зразу після них влада перейде в руки обраного цивільного уряду. Скептики можуть твердити, що всі провідники військових хунт обіцяють те саме, але в цім випадку вони правдоподібно помилялися б. Ген. Мохаммед Зія на місце звільнених провінційних губернаторів не призначив своїх колег-військовиків, а звернувся до місцевих суддів, щоб тимчасово сповняли функції губернаторів. Крім того, на важливий пост генерального секретаря уряду він покликав видатного цивільного урядовця, а не старшину збройних сил. В додатку, головою держави залишається дотеперішній президент Фазель Елагі Човдрі, як теж повідомлено, що конституція з 1973-го року надалі залишається в силі. Як вказують коментатори, якщо Зія дійсно плянував би стати диктатором, то не залишив би так багато перешкод диктаторській системі, а негайно зліквідував би всі прикмети демократичного устрою.

Існують теж інші причини, які дозволяють сподіватися, що в жовтні цього року в Пакістані уряд знову буде в руках цивільних осіб, обраних шляхом загальних виборів. Старшини пакістанських збройних сил добре пам'ятають роки від 1958-го до 1971-го, коли країною правила військова хунта, і які труднощі мав тодішній військовий уряд та як негативно відбилося тих 13 років на економічному, суспільному і політичному житті країни. Отже, коментатори сумніваються, чи ген. Мохаммед Зія хотів би повертати історію назад до тих невідрадних часів, як з особистих, так і державницьких причин.

Переворот у Пакістані наступив після чотиримісячних заворушень, які розпочалися після останніх парляментарних виборів, що їх вигравала партія прем'єра Бутта, але опозиція твердила, що вислід виборів був пофальшований. Отже, в тій стратегічно важливій країні, яка сусідує із комуністичним Китаєм і з Совєтським Союзом та яка має доступ до преважливих проходів крізь Гімаляйські гори і доступ до Індійського океану, причиною державного перевороту фактично були вибори. Треба надіятися, що шляхом виборів цього жовтня повернеться до тієї країни цивільна влада і демократична політична система.

Сумнівні вигляди

Напередодні першої фази другої Европейської конференції для справ безпеки і співробітництва, яка, як відомо, розпочалася 15-го червня ц. р. в столиці Югославії, Беоґраді, совєтські теоретики намагалися створити атмосферу непевности, заявляючи, що, мовляв, делеґації західних країн, а передусім З'єднаних Стейтів Америки, приїжджають до Беоґраду тільки для того, щоб обвинувачувати соціялістичні країни ,,у видуманій капіталістичними пропаґандистами справі — непошануванні прав людини в країнах соціялістичної співдружности'', а повинно бути навпаки: в Беоґраді, згідно з оцінкою Г. Кузнєцова, заступника головного редактора журналу ,,За рубежом'', ,,належить проаналізувати позитивний досвід втілення в життя хельсінкських принципів і домовленостей, а також домовитись про конкретні пропозиції і рекомендації з питань дальшого зміцнення безпеки і співробітництва, основані на Заключному акті''. Г. Кузнєцов і деякі інші совєтські автори всю вину за евентуальні неуспіхи Беоґрадської конференції намагаються зіпхати на переслухання в американському Конґресі, які вони називають ,,провокаційними'' і які мали ,,поліцейсько-слідчий характер'', бо на ньому виступали із свідченнями ,,відщепленці, завербовані Центральною Розвідчою Агенцією'' і це, на думку Кузнєцова, являється ,,прямим випадом уряду США проти духу Хельсінкі''. Совєтський автор не поминув також президента Картера і речників Білого Дому, які крім запевнень, що в Беоґраді будуть приділяти однакову увагу усім проблемам, заявляють, що все таки ,,проблема прав людини буде центральним питанням в зустрічі''.

Всі ці заходи в обороні прав людини совєтські пропаґандисти називають ,,отруєнням міжнародної атмосфери'' і ,,видумкою капіталістичних фальшивників'', бо ,,тільки соціялізм здатний забезпечити справжні права людини''. Кузнєцов при тому покликується на 29-ту статтю конституції СССР, яка, як усі знають, є тільки звичайним шматком паперу, або, як казав совєтський прокуратор на суді Левка Лукіяненка, ,,книгою, виданою для закордону''.

На Заході панує цілком відмінний погляд на ці справи. Конференція у Віліямсбурґу, Вірджінія, зорганізована Джорджтавнським університетом, яка була присвячена проблемі Беоґрадської конференції і у якій взяли участь понад 40 учасників із ЗСА, Великої Британії, Західньої Німеччини, Канади, Італії, Франції, Бельгії й інших країн, в тому парляментарні, політичні та громадські діячі і вчені спеціялісти, однозгідно прийняла рішення, що права людини — не можуть бути внутрішніми справами поодиноких держав, бо вони становлять невід'ємну частину міжнародних взаємин і тому їх (права людини) має право і обов'язок обороняти кожна держава, кожна людина. Подібний погляд висловила також конгресменка Міллісент Фенвік із стейту Ню Джерзі, як також відомий історик-совєтолог проф. Річард Пайпс з Гарвардського університету, який рекомендував делеґатам ЗСА займати в Беоґраді принципову поставу в питанні оборони прав людини в СССР та сателітних країнах, бо тільки тоді комуністичні режими підуть на уступки. Дехто з учасників рекомендував ще різкішу поставу супроти тих, які займаються політичними репресіями і тортурами над людьми, які мають інші від комуністів переконання.

У такій атмосфері взаємних обвинувачень розпочалися вступні наради в Беоґраді і тому треба сумніватися у їхні успіхи.

Роман С. Голіят

ЛЮДНІСТЬ УКРАЇНИ

До цієї статті використовуємо дані з обширної праці Анджея Марянського п. з. ,,Совєтський Союз — Нарис Економічної Географії Реґіонів''.

Понад 75 відсотків населення СССР належить до слов'янської мовної групи. Три східньо-слов'янські народи: росіяни, українці й білорусини творять 74 відсотки населення СССР. Найчисленніша національність - росіяни 129 мільйонів і вони творять на території Російської Совєтської Федеративної Соціялістичної Республіки 82.8 відсотків усього населення. В усіх інших республіках росіяни знаходяться в меншості й вони поселені по містах. В Балтійських країнах росіяни становлять 20 відсотків.

Другою щодо чисельности національною групою є українці (40,8 міл.) Українців — поза Україною є 5,5 мільйонів. Вони: 3.3 міл. в РСФСР, у степовій полосі (північного Кавказу, Поволжі, в північній області Казахстану), і також на Далекому Сході, то є на теренах рільничої колонізації IX ст.

Третій слов'янський нарід СССР — білорусини (9.1 міл.) — скупчується переважно в границях своєї республіки.

За переписом з 1970-го року росіян було (129,015.1 тисяч) і 99.8 відсотків зеклярувало як свою матірню мову — російську; українців (40,753.2 тисяч) і 85.7 відсотків здеклярувало як свою рідну мову — українську; поляків (1,168 тисяч) і здеклярувало 32.5 відсотків як свою рідну мову — польську. В тому році 13 мільйонів не-росіян здеклярувало російську мову, як свою рідну.

Автор подає, що поляки (1,168 тисяч) виступають в СССР у великому розпорошенні і з тієї причини підлягають скорій асиміляції. Про це свідчить систематичний спадок їх чисельности, як також зменшений відсоток осіб, які деклярують польську мову, як рідну. В 1959 р. за польську національність подало себе 1,300.000 осіб, з того 45.2 відсотки визнало польську мову за свою рідну. Останньо признається до неї 32.5 відсотків загалу поляків в СССР. Між поляками, які живуть в Україні й на Білорусі, той відсоток ще менший.

Українська ССР займає під оглядом кількости населення і господарського потенціялу друге місце серед республік Совєтського Союзу. На поверхні 603.7 тисяч кв. км. мешкає 47 мільйонів 127 тисяч людности. На території України виділяються три великі області: Південно-Західня, Донецько-Наддніпрянська і Південна. З усіх областей, Південно-Західня є найбільш етнічно українська — 87.8 відсотків населення становлять українці.

Автор подає деякі статистичні дані з областей і під-областей: як Львівська область має 88.8 відсотків українців; 8.4 відсотки росіян; 1.7 відсотків поляків і 1.1 відсотка жидівського населення. Після війни наплило на терени області значне число росіян (коло 200 тисяч), поселюючись головно у Львові й інших містах. Поляків у Львові є 42 тисячі. Львів має 553.5 тисяч мешканців, з чого 70 відсотків українців. Перед 1939 р. у Львові було 312 тисяч населення.

Івано-Франківська область має 95.5 відсотків українців; 3.7 відсотки росіян; 0.5 відсотки поляків і 0.3 відсотка жидівського населення.

Тернопільська область має 96.4 відсотків українців; 2.3 відсотки росіян і 1.3 відсотки поляків. Це найбільший покажчик українського населення з усіх областей України. Поляків в Тернопільській області є 15 тисяч. Вони становлять розпорошену групу, яка зникає з причини асиміляції.

Волинська область має 95.4 відсотків українців; 4.1 відсотки росіян і 0.5 відсотка поляків. В наслідок репатріяції, число поляків на Волині впало до 5 тисяч.

Рівенська область має 95.2 відсотків українців; 4.2 відсотків росіян; 0.4 відсотка поляків і 0.2 відсотка жидівського населення.

Характеристичним для Житомирської области є те, що тут є відносно велика група польського населення (5.6 відсотків населення области, понад 90 тисяч осіб), які виводяться зі старої польської колонізації тих теренів у XYI і XYII ст. Та людність, переважно селянська, підпала мовній асиміляції і в понад 90 відсотків вживає як свою рідну мову — українську, деклярyючи одночасно польську національність. Головне скупчення поляків знаходиться на середньому бігу Случі й в околицях Баранівки та Довбиша.

Київ має 1,631.900 мешканців і щодо величини є третім містом в СССР. Серед населення Києва українці становлять 64.8 від., росіяни — 22.9 від., жиди — 9.3 від. і в меншості виступають білорусини й поляки (8 тисяч) та інші національності. Від 1960 р. Київ має лінію метро довжиною 10 клм.

Населення Донецько-Наддніпрянського району належить до найбільш зурбанізованого — 70.3 від. міського населення. Національностевий склад Донецької і Ворошиловградської областей (7.643 тисячі населення) — українців 52 від., росіян — 41 від. Крім того, в Донецькій області мешкає 94 тисячі сильно засимільованих греків, потомків колоністів з XYIII ст. В 1970 р. тільки 5.7 від.греків подало за свою

(Закінчення на ст. 3-ій)

КОМУНІКАТ КОНСОЛІДАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

На ширшій консолідаційній нараді, скликаній Головою Президії УНР ред. Іваном Кедрином-Рудницьким у Ню Йорку 5-го березня 1977 р., в якій взяли участь представники політичних партій, заступлених в УНР, і трьох партій, які після 7-ої Сесії УНР опинились поза нею, та в присутності представників Конференції Українських Центральних Академічних Професійних Товариств, на пропозицію д—ра Зенона Городиського була обрана Консолідаційна Комісія в складі: голова - д-р Степан Ворох, члени — проф. д-р Євген Федоренко, д-р Олег Волянський від Конференції Професійних Товариств, д-р Володимир Михайлів — ОУН, д-р Степан Ріпецький — УСП, проф. д-р Михайло Воскобійник — УРДП, інж. Дмитро Кузик — УНДО, мгр Роман Ільницький — ОУНз та з уряду голова Президії УНР ред. Іван Кедрин-Рудницький.

Комісія перевела засідання 2 квітня, 15 травня і 18 червня. За підставу нарад взято проєкт д-ра З. Городиського: ,,Декларація згоди і узгіднень'', переданий офіційно дехтором Володимиром Михайловим 2 квітня 1977 р., ,,Деклярацію згоди і порозуміння'', що її склав голова Президії УНР ред. Іван Кедрин-Рудницький, та ,,Звернення'' від УРДП, що його передав Комісії проф. Воскобійник. Всі три засідання присвячені були для компромісового узгіднення цих проєктів. Остаточно складено такий текст з 10 точок, що повинен би стати базою об'єднання українського політичного світу в ДЦ УНР.

Шукаючи компромісу в ім'я вищої мети, учасники Консолідаційних переговорів мусіли дещо поступитись у своїх вимогах. Хоча узгіднений компроміський текст, що його виготовила Консолідаційна Комісія, напевно всіх вповні не задовольнятиме, одначе, він дає можливості перевести бодай цю частинну консолідацію на базі УДЦ, якої імперативно вимагають однаково страхітлива ситуація в Україні, як і стан вільної громади у діяспорі. Конференція Українських Академічних Професійних Товариств, яка вперше дала своїми трьома публічними виступами ініціятиву і поштовх до консолідаційних заходів, до чого приєдналася згодом у ролі посередника також фракція ОУНм в УНРаді під головуванням д-ра Зенона Городинського, вчинила все, що могла для тієї цілі.

Заінтересовані чинники в консолідації українського політичного світу мають змогу тепер закінчити її позитивно в найкоротшому часі.

9-та точка узгідненого тексту звучить: ,,Підписані закликають до єдности та взаємного довір'я, щоб одним фронтом виконувати ту місію, що її наклала на український політичний світ за кордоном сучасна ситуація в Україні та у світі''.

10-та точка звучить: ,,Три політичні партії і середовища — УНДО, УРДП, ОУНз, які опинились поза ДЦ УНР, внесуть якнайскорше письма про поворот до УНРади на руки Голови Президії УНР, а Президія УНР якнайшвидше позитивно полагодить їхні заяви про поворот у зв'язку з близьким реченцем УІІІ Сесії УНР.

Комісія схвалила резолюцію, яка звучить: ,,Консолідаційна Комісія у третьому читанні на своєму черговому засіданні в дні 18 червня 1977 р. узгіднила і прийняла остаточно проєкт ,,Декларації Порозуміння'', який буде розісланий Проводом всіх політичних організацій і партій, названих на вступі цього проєкту, для його затвердження і виконання.''

Голова Президії УНРади заявив готовість познайомити керівні чинники УДЦентру та всіх членів Президії УНРади з проєктом ,,Декларації Порозуміння''.

Пригадується, що справою повороту до УНРади ОУН-р чи приступлення Гетьманської Організації, ця Комісія не займалася. Нею турбуються інші чинники.

За Консолідаційну Комісію підписали приявні на останньому засіданні 18-го червня 1977 року:
Голова Консолідаційної Комісії — д-р Степан Ворох, голова Президії УНРади — ред. Іван Кедрин-Рудницький, члени: д-р Олег Волянський, проф. д-р Михайло Воскобійник, д-р Зенон Городиський, інж. Анатоль Ґудзовський, інж. Дмитро Кузик, д-р Володимир Михайлів, д-р Степан Ріпецький.

Ню Йорк, 18 червня 1977р.

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Святомир М. Фостун. Шляхами смерти. [Повість з часів ІІ світової війни]. Видавництво Юліяна Середяка. Буенос Айрес, 1976, ст. 192. Обкладинку виконав Ростислав Глушко.

Автор присвятив цю повість ,,українцям-воякам, котрі, йдучи шляхами смерти в Другій світовій війні, зберегли в своїх серцях любов і вірність Україні''.

Автор цієї повісти Святомир М. Фостун спеціялізується в писанні історичних повістей, яких має вже три, а ,,Шляхами смерти'' була б вже четверта, бож гітлерівське божевілля належить вже до історії. С. Фостун є автором і двох історичних розвідок: ,,50 ліття УАПЦ'' та ,,Пінська Конгрегація''. Про його повість ,,Над Галичем гримить'' писали ми в ,,Свободі'' в цій рубриці.

Сам автор називає новий свій твір кіномонтажем, в якому показана брутальність і несамовитий терор в німецькій гітлерівській армії, в якій мусів служити українець Олег Вишневий, від початку війни аж до катастрофи в травні 1945, спочатку як старшина, а від 1943-го року, як вояк карних відділів, якими на фронті німецька команда затикала найнебезпечніші становиська, а поза фронтом трактувала як зрадників, гірше худоби.

Олег Вишневий — це головний герой повісти, бо автор зробив його ,,персоніфікацією українського вояка'', для якого ,,добро української нації має бути найвищим законом''.

Свої вислали Вишневого до німецького війська на початку війни, бо ,,революційна боротьба вимагала вишколених військовиків'', і він пройшов в німецькій армії потрібний вишкіл, аж до старшинського включно. В 1943 році дістав відпустку, і перейшов до УПА, де попав в німецький полон та був засуджений на смерть. З огляду на бойові німецькі відзначення його помилував військовий суд і приділив до карного полку, в якому Олег Вишневий закінчив війну.

Читач може ставитися з недовірою до авторового твору, коли прочитає його пояснення, що О. Вишневий — це ,,персоніфікація'' українських вояків, а не дійсна індивідуальність. Та автор мусів добре вивчати на основі спогадів сучасників те, що діялося в німецькій армії, головним чином у так званих карних відділах, в яких мусіли воювати так звані ,,штрафники'', між якими було найбільше німців, і то бувших старшин і підстаршин. Автор підкреслює, що знущання і вбивання людей згідно з рецептою Гімлера: ,,Знищити життя людини — це для нас наче вбити тварину''.

Автор цікаво закінчив свою повість: німець Вуті вертається додому; чех Стравінка їде до Канади, де має далеку рідню, бо в Чехії москалі; інший німець вертається додому у французьку зону, а український Вишневий пробирається в Україну, бо чує ,,зов рідної землі''. Німці подивляють його, що він, переживши одне пекло, лізе в подібне друге.

— Йду до тебе, моя Україно — проказує урочисто Вишневий, повертаючись лицем до сходу.

Пішов боротися в рядах УПА. Це було літо 1946 року. **Skovoroda philosophe ukrainien. Préface de Pierre Pascal, Professeur honoraire á la Sorbonne. Paris, 1976, ст. 121.**

Ця перша французька книжка про українського філософа Григорія Сковороду містить доповіді, що їх виголошено на симпозіоні в Славістичному Інституті 18 січня 1973 під проводом сеньйора французьких славістів професора Сорбонни П. Паскаля з приводу 250-ліття народин нашого філософа 1722—1972.

П'єр Паскаль написав передмову і біографічний нарис про Сковороду (7—16). Інші розвідки належать чотирьом українцям, професорам Українського Вільного Університету. Аркадій Жуковський написав розвідку про Києво-Могилянську Академію, в якій студіював Сковорода (17—32). Кирило Митрович вивчає ,,Платонівські елементи у філософії Сковороди'' (33—53), а Олександер Кульчицький дав основну працю під заголовком ,,Сковорода як філософ себепізнання і провісник преперсоналізму'' (55—110). Ректор Володимир Янів доповідав про історичне значення Сковороди (111—118).

Покійний проф. Д. Чижевський в своїй праці про Сковороду в 1934 році писав, що про цього нашого філософа тоді існувало 250 праць, в яких висловлено 250 думок про проблему, хто був Сковорода, хто він є і ким міг би він стати в майбутньому, з точки зору української культури''.

Проф. О. Кульчицький у своїй праці старається відповісти на цей запит (пор. його фейлетон в ,,Америці'', з 6-го і 7-го травня 1977 під заг. ,,Григорій Сковорода увійшов у світ французької культури'' — фейлетон довгий на 21 шпальту, написаний дуже по-вченому, що його можуть вповні зрозуміти тільки так звані ,,точні'' філософи (а скільки їх у нас є?). Чи не могли б наші вчені з УВУ видати популярну книжечку по-українськи для наших читачів, але дійсно таку, щоб її можна було читати всім людям -з загальною осві-

(Закінчення на ст. 4-ій)

Яр. Климовський

МАНДРИ З ЮНИМИ АКТОРАМИ

Людська істота починає ходити, коли досягне першого року життя. Подібно є з кожною зорганізованою одиницею, яка саме складається з живих людських істот.

Театральна Студія Молоді при ,,Театрі в п'ятницю'' під мистецьким керівництвом Володимира Шашаровського у Філядельфії — це жива динамічна театральна одиниця, якій саме минув рік життя. Вона складається з 30 молоденьких інтеліґентних людей і після року наполегливої послідовної сценічної праці починає впевнено ставати на ноги.

У її складі є свідомі студенти, які розуміють суть і вагу українського театру. Упродовж свого короткого існування ця Студія вспіла не тільки приготовити два цiловечірні спектаклі, але й відбути ряд гостинних виступів. Вирішено відвідати: Чікаґо, Детройт і Торонто. Коли плянування перемінилось у дійсність, автор цих рядків забажав і собі пригадати свої давні театральні мандри, тож і сам ,,потягся'' з цією молоддю. Різниця між колишньою і теперішньою турами така, що ,,кілометраж'' американської тури, відбутої в кількох днях, був більший від галицького турне, відбутого, протягом цілого року.

Важко вимагати, щоб залі на гостинних виступах незнаного молодіжного ансамблю в поодиноких містах, як Чікаго, Торонто чи Детройт, були заповнені вщерть не тільки тому, що зацікавлення українців театром у вільному світі далеко менше, як у ,,старому краю'', але тут багато ще інших причин. В одному місці, наприклад, є календарні різниці, в другому партійні, ще в іншому попирають тільки свій театр, а ще в іншому — кажуть, — щоби не було комусь кривди, нікого і нічого не попирають. Ми покищо, Слава Богу, на таке місце ще не натрапили.

x
x x

Пізною осінню 1976 р., докладніше 21 листопада, їдемо до Чікаґо. Увечері 7:30 збірка під Свят-Покровською церквою, де відбуваються проби Студії. Завантаживши декорації і розташувавшися в автобусі, рушаємо в далеку дорогу. Веселі розмови в переплеті пісень ще не втихли, як ми вже мали третину дороги. Андрій Максимович, голова Студії, велів водієві зупинитись на пів години, щоб дещо відпочити, заспокоїти голод і загасити спрагу, бо всі торби з харчами, що їх мами дали своїм ,,артистам'' на дорогу, давно вже порожні.

Після ще таких двох зупинок і ми на другий день, 22 листопада в год. 10-ій перед полуднем, у Чікаґо Там на нас вже чекав діловитий Любо Цепинський.

Полуденок, приготовлений чікаґською Студією, наблизив до себе обі Студії і створив дружню атмосферу. Запрошено всіх на гостинні помешкання. Захоплені чікаґською гостинністю і відпочаті, студійці з ,,міста братньої любови'' з'явились на дві години перед виставою в ґардеробі модерного театру, де вже на них чекали студійці ,,вітряного міста'', щоби чимнебудь допомогти своїм колеґам, новим друзям.

Велика театральна заля, очевидно, не була заповнена ,,по береги'', але дохід дві тисячі п'ятсот долярів повністю покрив видатки.

Спектаклю не буду хвалити, бо і мені, як такому, що має близьке відношення до нього, навіть і не личить. Але цієї картини, коли після закінчення з привітальними словами і квітами знайшлись на сцені, крім чікаґської Студії, майже всі українські молодіжні організації — годі не згадати і ще раз не пережити цього моменту з неабияким схвилюванням. Чікаґо ще різниться від інших місцевостей тим, що воно одиноке, що влаштувало своїм колеґам атрактивну забаву.

Торонто. — 8 травня ц. р. Їдучи туди, зупинились над водоспадом Ніягари. Ці,що вперше бачили цей водоспад, головно з канадської сторони, матимуть незабутнє враження.

Хтось із філядельфійців сказав: ,,Не тіштеся, що при переїзді канадського кордону, пішло нам, як по маслі, бо як початок легкий, кінець тяжкий''. А чому мав би бути початок тяжкий? Та ж ми не везли тих наркотиків, за які карають, ми із ЗСА до Канади ,, перепачкували'' невинний наркотик, який називається — українське театральне мистецтво.

Відносно ж ,,тяжкого кінця'', дійсно — пипоть на язик отому віщунові, бо я, наприклад, волів би, щоб нас довше задержали на границі, але щоб багато краще заграла ,,шафа''; м. і. до нашого автобуса ввійшов ,,граничник'', симпатяга-українець, а почувши українську мову, сказав: ,,На все добре, щасливої дороги!''. Правда, що годі устійнити, де нас краще вітали і принимали, але сам моральний успіх, це ще не все.

Цікаве оце наше симпатичне Торонто. Коли воно приїжджає на Східнє Побережжя Америки, місцеві організатори вчуваються в положення гостей і тому ціни стараються якнайбільше ,,вишрубувати''. В Торонті цього не зробите, дарма що люди тут не бідні і мають кількакратно дорожчі доми, як ми в ЗСА, а ціни квитків до театру ледве 3 і 5 долярів, тобто, як до підрядного кіна. Незалежно від ,,малого Спасибі'' в Торонто, я особисто був дуже задоволений, що побував у крузі акторів-друзів, які виявили стільки серця й уваги до нас. Та ж нам до столу подавали заслужені акторки — Тарнавецька, Левицька, Теліжин та інші, а при столі асистували нам сеньйори української сцени — Савицький, Ільків, адм. Довганюк, реж. Бельський, відомий актор Лялька й ін. Нема злого — як кажуть, — щоб не вийшло на добре. На майбутнє їдемо туди, де нам загарантують дохід. Ось, наприклад, з нагоди 35-ліття Української Повстанської Армії наша Студія гратиме п'єсу ,,УПА в Карпатах'' 16 жовтня у Філядельфії, а 17 жовтня в Ню Йорку. У містах Східнього Побережжя ЗСА гратимем на свій риск, а дальші виїзди — гарантія. Та надівсе припала мені до вподоби моя ,,квартира''; я мав щастя мешкати у п-ства Дніпрових, де мені ,,гусячого молока'' не бракувало. А крім цього декілька годин, що минули на розмові про театр, були для мене духовим пиром.

Добре, що Адміністрація Студії на закінчення весня-

(Закінчення на ст. 3-ій)

ЛЮДНІСТЬ УКРАЇНИ

(Закінчення зі ст. 2-ої)

батьківську мову грецьку, решта — головно російську.

Харків має 1,222.900 мешканців і в ньому концентрується 2/3 населення Харківської области.

В Полтавській і Сумській областях українці становлять 90 від. населення, решта припадає на росіян.

В областях: Дніпропетровській, Кіровоградській і Запорізькій українці становлять 74 від. населення. На низинах, які прилягають до Озівського моря, існують великі скупчення болгарів і молдаван.

У східній частині Чорноморської низини українців є 80 від., а в Одеській області по містах живуть в більшості росіяни. В західній,басарабській частині Одеської области виступають численні групи болгар і молдаван. Перед II-ою світовою війною на обширі Чорноморської низини мешкало понад 300 тисяч німців, головно в околицях Одеси. Вони залишили ті терени в 1943/4 рр. під час відвороту гітлерівських військ. В західній частині Одеської области, положеної між руслами Дністра й Дунаю, виступає надзвичайно зрізничкований склад етнічної групи, складений приблизно з частин: росіян, молдаван, українців, болгарів і жидів.

На Криму — росіяни становлять 67.3 від., а українці 26.5 від. населення.

В цій книжці, крім опису совєтських республік, багато інформацій і статистичних даних про економічний ріст України й експлуатацію її багатств, як білою, так і червоною Москвою.

В АПОСТОЛЄС ПОСВЯЧЕНО...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

чення продовжувалися дальші промови та привіти. Їх започаткував голова Комітету п. Михайленко, який, привітавши гостей, покликав до слова представника Муніціпальної Ради Культури Х. Ц. Касереса, який відзначив, що українська спільнота заслуговує на повне признання, бо вона вклала багато праці для розбудови міста Апостолєс, і він особисто цінить нашу громаду та навіть своїх дітей посилає до шкіл, що їх ведуть Отці і Сестри Василіянського Чину. Вслід за тим слово забрав голова „Просвіти" О. Галатьо, який склав привіт від Централі та її філії, висловлюючи побажання, щоб побудова пам'ятника була викінчена точно в наміченому реченці, щоби його величавим відкриттям гідно відзначити 80-річчя українського поселення в Аргентині.

Привітання виголосили ще п. Я. Тракало від Союзу Купців і Промисловців та п. М. Данилишин.

До Комітету для відмічення 80-річчя поселення та для побудови пам'ятника Шевченкові входять: голова п. П. Михайленко, перший заступник о. д-р В. Ковалик, другий заступник д-р М. Загребельний, секретар п. М. Нагірняк, заступник і реф. пропаганди о. Д. Кащук, другий заступник секретаря п. М. Гуцулляк, скарбник п. А. Білий, заступники скарбника п. Н. Олексин і п. С. Задорожний. Члени: П.Яцишин, Й. Шевчук, П. Снігур та Ф. Спасюк.

Делегація з Буенос Айресу та члени Комітету відбули опісля спільну нараду, на якій обговорено дальші пляни святкувань , причому Комітет інформував, що погруддя Шевченка виконує місцевий скульптор дон Рауль Деляве, і воно вже на викінченні. Погруддя не виготовляється з бронзи, а з спеціяльної камінної маси, що зображує Шевченка в старшому віці з вусами та козацькою шапкою, бо такий Шевченко був у нас на рідних землях найбільш популярним. Бюст має один метер і 60 центіметрів висоти, а цілий пам'ятник матиме понад три метри висоти.

Вияснено, що програма для відмічення 80-річчя триватиме цілий тиждень і включатиме також з'їзд молоді, виставку книжки і преси тощо. Реченець відкриття й посвячення пам'ятника Шевченкові назначено на 28 серпня 1977 р. З цієї нагоди приготовляються великі врочистості.

МОСКВА ОБВИНУВАЧУЄ ЗСА ЗА НЕУСПІХ В БЕОҐРАДІ

Београд, Югославія. — Ройтер інформує, що совєтський делегат на Београдській підготовчій конференції Юрій Шарков обвинувачував З'єднані Стейти Америки, що вони намагаються торпедувати працю підготовчої комісії европейської конференції для справ безпеки і співробітництва. Конференція, як відомо, все ще не поступила вперед поза обговорення програми нарад.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

В Йонкерсі відзначено 25-літній ювілей Школи Українознавства

Українська громада Йонкерсу разом із запрошеними гостями врочисто відзначили 25-ліття існування Школи Українознавства при парафії св. Михаїла бенкетом і забавою. Ця святочна імпреза відбулася 1-го травня ц. р. у великій залі Сумівського Дому. Цей бенкет і забаву підготовив Батьківський комітет цієї школи.

Програму святочного бенкету відкрив цьогорічний голова Батьківського комітету, д-р Ярослав Моцюк, привітавши духовних отців, гостей і батьків. Промовляючи, голова згадав деякі моменти з існування школи. Він сказав, що перші організатори школи не боялися перешкод і створили установу, в якій започаткували, тут, в Йонкерсі, продовження нашої української мови і культури і тим дали змогу молодшому поколінню пізнати наших предків і задержати нашу спадщину на майбутнє. Успіх школи був великий за останіх 25 років і є надія, що так буде й далі. Заслуга успіху нашої школи припадає в першу чергу тодішньому парохові св. Михаїла о. деканові Клосові, бо він дав нашій школі притулок. Тому голова Комітету з нагоди 25-ліття подякував парохові д-рові монс. В. Федішові за патронат у нашій школі. Далі голова поґратулював директорові школи проф. Олександрові Кулиничеві і всім учителям, батькам і громадянам за співпрацю і допомогу нашій школі у її розвитку.

На тостмайстра голова запросив мґра В. Черевка; він один із засновників школи і колишній учитель нашої школи. Мґр Черевко у своєму слові подав дуже цікаві факти про школу.

Промовляючи, директор школи, проф. О. Кулинич з'ясував працю школи за попередніх 25 років. Він детально подав перебіг завдань учителів і їхню працю. Директор сказав, що без співпраці учителів він не міг би здійснити завдання директора. З цієї нагоди директор подякував всім учителям, а зокрема пані Саломон, п-і Холодній, п-і Марії Кіцюк, д-рові О. Морозові, п-і Бобяк, пп. Ігореві і Романові Зваричам і п-і Оксані Кіцюк, теперішнім учителям за їхню співпрацю.

До головної промови запрошено проф. Богдана Тодорова з Філядельфії, який водночас є інспектором нашої школи. Проф. Тодорів сказав, що йому є приємно вітати громаду, що жваво працює в напрямку виховання. Змагаючись, щоб високі ідеали України були втримані в серцях нашої молоді, цим самим вони відіграють почесну ролю в житті українського народу. Бож наука нашої культури є рівночасно недокінченим боєм за визволення України з-під московського ярма. На закінчення промови проф. Тодорів побажав нашій громаді дальшого успіху на будуче.

Щоб дати змогу приявним дещо відпружитися, мґр Черевко попросив Любу Гошко, щоб вона привітала наш ювілей своїм фейлетоном на тему „Школа Українознавства в Йонкерсі". Приявні прийняли фейлетон п-і Гошко з великим ентузіязмом і оплесками.

Батьківський комітет приготовив „Грамоту Заслуги" для директора школи Олександра Кулинича за його невтомну 20-літню працю для нашої школи. Голова Комітету д-р Моцюк вручив грамоту директорові, побажавши йому багато здоров'я і сили до дальшої праці.

На бенкет прийшли делегати від місцевих організацій. Перший вітав о. д-р монс. Василь Федіш, парох церкви св. Михаїла в Йонкерсі і побажав багато успіху, сили і віри на будуче. Відтак вітали представники різних організацій і товариств, складаючи на школу пожертви: Лев Футала (Кредитівка СУМА) — 100 дол.; Осип Щур (СУМА, Йонкерс) — 100 дол.! Марія Кульчицька (ОЖ ОЧСУ) — 50 дол., а від УНСоюзу — 25 дол.; Володимир Козіцький (Дім СУМА в Йонкерсі) — 50 дол.; д-р Моцюк (УРСоюз) — 25 дол.; Пласт — 50 дол.; Церковний хор — 550 дол.; „Провидіння" — 25 дол.; д-р Руденський — 25 дол.; Михайло Терлецький — 25 дол. Привіт також склав Богдан Титла від місцевого Пласту.

Після привітів офіційну частину бенкету закінчено сценкою „Коза Дереза", що її підготовив директор школи на цю оказію. У головних ролях виступали учні школи: Лисичка — Маріянна Сенко; Зайчик — Оля Ривак; Вовк — Дарця Уздейчук; Ведмідь — Микола Глушко; Рак — Міля Шкафаровська; Дід — Марко Гошко. При фортепіяні була Леся Кіцюк-Щур і співав шкільний хор під диригентурою директора Кулинича.

Мґр Черевко попросив всіх до танців при музиці оркестри „Оксана".

Успіх нашої школи треба також завдячувати батькам, що посвячують час і працю для школи. Особлива подяка належить головам Батьківського комітету. Тут дозволю собі висловити подяку всім попереднім головам за їхню щиру працю: Іванові Пециляковi, о. Варесі, о. Петрові Огірковi, мґрові Святославові Коцибалі. Романові Карачевському, д-рові Олегові Соханові, Михайлові Зваричеві та інж. Петрові Ганкевичеві.

Згаданий бенкет є місцевим святом, але треба підкреслити, що з таких місцевостей складається наша українська громада. Якщо кожна громада буде дбати за цю боротьбу про українську культуру, то ми залишимо тривалу майбутність для нашого покоління і наша культура і спадщина не пропаде.

Ірена Моцюк

МАНДРИ З ЮНИМИ...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

ного сезону вибрала Детройт і то на дві вистави (21 і 22 червня ц. р.), бо менший риск „горіння". Про спектаклі не буду говорити, бо місцеві рецензенти обіцяли написати. Тому вірю, якщо вже не рецензія, то може якась згадка появиться. Мене особисто в цій „афері" цікавили зустрічі й розмови. Тут зустрів я своїх шкільних товаришів (Сливинський, Сотник), колег з театрального світу (М. Кавка, дир. Стрийського Театру, О. Кушнір, актор Підкарпатського Театру), добрих давніх знайомих і приятелів з літературного і мистецького світу (письменниця Ірина Пеленська, поет Богдан Нижанківський, ред. Рогатинський) несподівано зустрів (бо думав, що вже в Гантері) Едварда Козака. До речі, Еко, як сценограф, член ОМУС. А чи не сценічні його тексти?

Правда, мені не поталанило потиснути руку мистця—маляра Михайла Дмитренка за його архитвір,увіковічнений на стінах місцевої церкви. У своєму некороткому житті бачив я чимало мистецько розмальованих церков, але з-поміж них дві займають виїмкові місця — Василіянська в Жовкві, яку був розмалював Буцманюк, і згадана, кисти М. Дмитренка. Високомистецький розпис детройтської церкви у повних кольорах варт окремої книжки-монографії, написаної у трьох світових мовах (напр. англійській, французькій, еспанській), не згадуючи окремого видання в українській мові. І в Детройті, до речі, як звичайно у всіх інших містах - щедрі оплески, промови і запрошення „на другий раз" та покаянне биття в груди за „цей раз". Не дивлячись на матеріяльні успіхи чи неуспіхи, юна театральна богема вже нетерпеливо чекає на чергові виступи, які мають відбутися ранньою осінню в Ню Йорку і гостинному Гартфорді, де ОМУС свого часу мав свою зустріч.

Упродовж року студійці послідовно засвоювали основи дикції, сценічного руху і техніки експресії. Знайомились з мовою сценічної дії при допомозі аналізи й інтерпретації тексту.

Володимир Шашаровський, всесторонній режисер і актор, з великим досвідом, як їхній педагог, крім „втовкмачування" їм підставових речей, вимагав солідности і почуття дисципліни. Перестерігав перед дешевими сценічними ефектами. Наголошував, що непорадність у мистецтві є так само фальшива, як претенсіональність чи фальшиве наслідування.

Одного разу Шашаровський сказав: „Я не є оптиміст і коли із тридцяти моїх „вихованків" хоча б трьох продовжувало працю на українській сцені — я не жалітиму мого нелегкого труду і втраченого часу".

Дай Боже, щоб він помилився і щоби це „три" було принаймні три рази по три. Хто може вгадати, що буде завтра — знаємо, що сьогодні в Студії, крім пересічно здібних, є десятка молоді з непересічними сценічними здібностями. Ось вони: Роксоляна Чорпіта, Ія Лабунька, Мирослава Струк, сестри Михайлюківни, Роман Кніґницький, Андрій Бойко, Андрій Максимович, Михайло Кострицький, Андрій Заяць і Марко Клос. Маємо також кандидата на режисера і сценографа в одній особі — ним є ще доволі молодий архітект Роман Швед, який перші кроки ставив у „Театрі в П'ятницю".

Цей репортаж пишу сам від себе, тому „не відкриваю карт" Студії, тобто я не уповноважений говорити про плянування Студії, її найближчий репертуар тощо, хоча тут і там я дещо вже прозрадив. Маю на увазі п'єсу „УПА в Карпатах", завіщо, мабуть, прийдеться мені дещо „вислухати" від колеґи В. Шашаровського.

Чому часто пишу на тему театру? Відповідь коротка: значення театру в житті збірноти, зокрема на чужині — безспірне. Жаль тільки, що цього не знають або не хочуть знати ті, яким це слід знати.

Думаю, що у відношенні театру находимось саме в такій ситуації, що вже не знати, що говорити, як говорити і до кого говорити. Але, не попадаю у відчай, бо театральні Студії не маліють, а навпаки, їх — Слава Богу! більшає. Саме ці рядки присвячую оцій наймолодшій у річницю її блискучого дебюту.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

В ЧЕТВЕРТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Дорогого МУЖА
РОМАНА

8-го липня 1977 року
буде відправлена
СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА

Складаю 20.00 дол. на Козацтво.
Дружина КИЛИНА РОМЕНСЬКА

В неділю, 10-го липня 1977 року, після Служби Божої

відбудеться

ПОСВЯЧЕННЯ НАГРОБНОГО КАМЕНЯ

бл. п.

Проф. ІВАНА ТРУХЛОГО

та

КАТЕРИНИ ТРУХЛОЇ

НА МОГИЛІ ПОКІЙНИХ

на Українському Православному Цвинтарі в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Просимо хористів, що знали Покійних, приїхати помогти співати.

Родина ТРУХЛИХ

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

тою. Проф. О. Кульчицький написав одне складне речення на 23 рядки у фейлетоні ,,В Америці''...

УВУ має готові доповіді -статті, які можуть бути матеріялом для ще однієї книжки по-французьки про нашого філософа. Вище згадана книжка вийшла за фінансовою допомогою американських і канадських українців, які жертвували під час доповідей, що їх виголошував професор О. Кульчицький в Америці. УВУ може спопуляризувати українського філософа і в Німеччині, виданням вибраних творів Сковороди в німецькому перекладі з обширним філософічним і історичним коментарем. Та і на це треба коштів, праця вже закінчується над перекладом і поясненнями.

УВУ попрацював над творчістю Сковороди в його ювілейному році, нашу громадянство повинно допомогти здійснити заплановані видання французькою і німецькою мовами.

Відбудеться табір виховників Юного ОДУМ-у

Акорд, Н. Й. — В днях від 9-го до 23-го липня ц. р. тут на одумівській оселі ,,Київ'' відбудеться одинадцятий Табір Виховників Юного ОДУМ-у. Головним завданням таких таборів є підготувати відповідні кадри, які набуті знання і вмілості могли б використовувати в системі праці ОДУМ-у.

Комендантами цього табору будуть Віктор Педенко, голова ЦК ОДУМ-у і О. Шевченко, референт юнацтва в ЦК ОДУМ-у. Крім того, в Команду табору входять молоді одумівці, які вже успішно закінчили два роки Табору Виховників: Віра Коновал, Оленка Амброзяк, Віктор Ліщина, Віра Харченко, Леся Вакуловська, Андрій Шевченко і Антон Філімончук, голова Оселі, який виконуватиме обов'язки обозного.

Лекторами, крім членів Команди, будуть: о. В. Іващук, І. Павленко, Ю. Криволап, Є. Федоренко, Є. Кальман, В. Григоренко і П. Гурський.

В програму табору включені: історія й ідеологія ОДУМ-у; організаційна структура ОДУМ-у; преса і як дописувати до неї; ОДУМ та українські суспільно-громадські організації, включно з молодечими організаціями і політичними партіями; роля й обов'язки виховника в ОДУМ-і; поведінка одумівця; психічний і фізичний розвиток дитини; таборування, мандрівки, картознавство, перша допомога і інші практичні вмілості; роля Церкви у вихованні дитини та інше.

Програма дня триває від 6:45 ранку до 10-ої год. вечора й охоплює навчання, підготування до іспитів, спортові розваги, купіль і забави. На закінчення табору будуть іспити з перейденої програми Табору й одумівських проб.

Офіційне закриття Табору заключається збіркою й видачею посвідок.

Повідомлення Адміністрації

З уваги на те, що в днях від 25 ЛИПНЯ до 6-го СЕРПНЯ, включно, „Свобода" НЕ БУДЕ ПОЯВЛЯТИСЯ — проситься всіх, хто мав би на цей час якісь оголошення, надіслати їх до публікації перед тією ДВОТИЖНЕВОЮ перервою.

РЯТУЙТЕ СВІТЛИЧНУ!...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

отримала пашпорт, тобто стала повноправною громадянкою УРСР. На заяву про прописку в м. Києві отримала відмову під приводом відсутности житлової площі (квартира, де до ув'язнення мешкало 4 особи, має 28.4 кв. метри). Ця відмова суперечить постанові Ради Міністрів СРСР від 28 серпня 1974 року „Про пашпортну систему", яка досі не була скасована. Ось витяг зі згаданого документу: „Про деякі правила прописки громадян".

I. Встановити, що в містах і селищах міського типу прописують незалежно від розміру житлової площі...

1) Особи, що звільнилися від відбування покарання у вигляді позбавлення волі, заслання, вислання... на житлову площу, що займають члени їхніх сімей або родичі, з якими вони мешкали до засудження". (Журнал Социалистическая законность, Но. 12, 1974, ст. 70).

Ось неповний перелік інстанцій, куди зверталася із скаргами Надія Світлична: пашпортний стіл м. Києва, Управління внутрішніх справ м. Києва, Міністерство внутрішніх справ СРСР, Президія Верховної Ради СРСР, ЦК КПРС, особисто — генеральний секретар ЦК КПРС Л. І. Брежнєв, районна прокуратура, прокуратура м. Києва.

Відповідь на скарги була одна: „відмовити у зв'язку з відсутністю житлової площі".

Нарешті до такого ж висновку дійшла Київська міська комісія у справах прописування, рішення якої за законом не підлягає прокурорському наглядові. Секретар міськради, ще до того ж голова згаданої комісії, тов. Загребський в усній бесіді роз'яснив: Ваша братова, Леонида Світлична, може ще раз вийти заміж, а тоді між вами і її ймовірним чоловіком можуть виникнути тертя. Ми ж не можемо сприяти інцидентам". Ця фраза і є законом до дій, а постанова Ради Міністрів СРСР, як успішно доводить Загребський й інші з ним, має вагу лише як черговий твір в царині радянської фантастики.

II. З 8 грудня 1976 року, після семи місяців безробіття, Н. Світлична працювала на посаді двірника-садівника київського дитячого садку ч. 164, хоч має вищу філологічну освіту. 16 березня її звільнили з цієї посади за відсутністю прописки, а завідуючу садочком оштрафували на 50 карб. Таким Чином, Н. Світличну, повноправну громадянку СРСР, фактично позбавили права на працю, що її гарантують Конституції СРСР і УРСР.

III. Семирічний син Н. Світличної — Ярема Світличний — мешкає тепер з матір'ю і теж непрописаний. У травні 1972 року, після арешту Н. Світличної, його насильно забрали до дитячого будинку, про що впродовж 10 днів нікого з родичів не поінформували. Опікунська комісія при райвиконкомі ухвалила рішення не доручити виховання 2-річного Яреми його бабусі через її похилий вік та малу пенсію — 20 карб. Натомість опікунство, супроти волі Н. Світличної, тобто незаконно, доручили її сестрі, що мешкає у м. Ворошиловграді. Тоді ж Ярему Світличного виписали з м. Києва, що те ж є порушенням закону, бо він не відбував покарання зі своєю матір'ю.

Тепер Ярему Світличного через те, що він непрописаний, позбавили не тільки права на освіту, але й права на медичне обслугування. Надії Світличній, як матері, в районній лікарні відмовились видати бюлетень на догляд сина, що за законом гарантує оплату, а виписали лише довідку без права на оплату. При цьому завідуючий відділом лікарні, очевидячки, призабувши клятву Гіпократа, грубо відрізала: „Даю вам довідку на три дні. На більше не розраховуйте". Леониді Світличній видати довідку на бюлетень на продовження догляду за небожем теж відмовили.

IV. У вересні 1976 року органи міліції порушили питання про „Злісне ухилення" Світличної від прописки, що за ст. 196 КК УРСР карається позбавленням волі на строк 2 років. Розцінювати такі дії органів влади інакше як цинічне й садистичне знущання над людиною не можна, бо всі зусилля Світличної після повернення з табору були спрямовані саме на прописку.

Згадана вище стаття КК УРСР вимагає двох офіційних попереджень з боку працівників міліції та засідання комісії, що передає справу в суд. Перше попередження Надії Світличній мало місце на початку жовтня 1976 року. Друге в грудні того ж року, при чому, Леонида Світлична оплатила штраф за „незаконне" прописування Надії Світличної на її квартирі. Засідання комісії відбулося 16 березня 1977 року, наслідки якого ще невідомі. Але цілком очевидно, що в умовах продуманої до найменших деталей кампанії терору рано чи пізно комісія, а за нею суд, винесуть свій ганебний вирок. Ми не хочемо й не можемо бути мовчазними свідками цього.

З усього сказаного вище випливає таке: Уряди СРСР та УРСР безсилі дотримуватися встановлених ними законів та постанов представників влади, але й самі відмовляються дотримувати їх. Уряд СРСР грубо порушує ним підписані Декларацію прав людини та заключний акт Гельсінкської наради щодо окремих положень його гуманітарної частини.

Ми вимагаємо від урядів СРСР та УРСР невідкладно відновити законність у справі прописки громадянки Надії Світличної та її працевлаштування за фахом і освітою. Якщо таке відмовлення законності виявляється непосильним для урядів СРСР та УРСР, тоді ми вимагаємо від Президії Верховної Ради СРСР якнайшвидше вирішити питання еміграції громадянки Надії Світличної.

Ми закликаємо уряди країн-учасниць Гельсінкської наради зажадати від уряду СРСР пояснень з приводу грубого порушення Заключного акту цієї наради.

Ми закликаємо всі радянські та міжнародні організації, всіх чесних людей в СССР та за його межами виступити на захист жертви адміністративної сваволі — Надії Світличної.

Олесь Бердник, Іван Кандиба, Петро Григоренко, Левко Лук'яненко, Оксана Мешко, Мирослав Маринович, Микола Матусевич, Ніна Строката.

м. Київ
20 березня 1977

ТАРЗАН, Ч. 7786. Помпус плянус

Єдина людина, що може перешкодити моїм плянам... Це той дурний чоловік з джунглів...

Але добре, що він летить разом зі мною в джунглі... Після того?... Хто знає, що може статися з ним!

Ніхто не повинен знати куди я зник...

Район джунглів, у який він мене провадить, буде відомий тільки ще одній особі — пілотові гелікоптера...

Виглядає, що я мушу таки вбити три особи!!